

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ФОРМУЄМОСЬ У НІЙ ТА ПРОПАГУЄМО ЇЇ

Гноєва Катерина Михайлівна

студентка IV курсу 43 групи

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини; м. Умань, Україна

Присяжнюк Юлія Анатоліївна

магістранта I курсу навчання

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини; м. Умань, Україна

Науковий керівник: **Кузнець Тетяна Володимирівна**

доктор історичних наук, професор

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини; м. Умань, Україна

***Abstract.** The article highlights the experience of implementing the academic integrity policy at the Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University. It's students Yulia Prusiazhniuk and Kateryna Hnoieva share their direct experience of participating in the implementation of the academic integrity policy.*

Постановка проблеми. Питання академічної доброчесності не втрачає своєї актуальності та є дуже важливим в науковій роботі нас – студентів, які прагнуть віднайти переваги доброчесності, дотримуватися її високих цінностей та створювати нові наукові знання про навколишню дійсність [1].

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливу роль у популяризації академічної доброчесності в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини відіграє Кодекс академічної доброчесності [2], що був затверджений 28.12.2021 р. Вченою радою університету. Документ встановлює загальні принципи та правила, якими зобов'язуються керуватися студенти, викладачі, адміністрація та співробітники університету. З ціллю спостереження за дотриманням учасниками освітнього процесу приписів Кодексу, утворена та діє Комісія з питань академічної доброчесності. У своїй роботі вона керується двома важливими положеннями: «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини» [3] та «Порядком перевірки дисертаційних робіт на академічний плагіат, поданих до розгляду в спеціалізовані вчені ради Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини» [4]. Доступність ознайомлення правил та обов'язків Кодексу забезпечується шляхом публічного доступу до нього через офіційний сайт університету [5]. Наказом від 15.09.2022 року затверджено склад Комісії академічної доброчесності [6], яку очолює проректор з гуманітарних питань. До складу Комісії входять: перший проректор, проректор з наукової роботи, гуманітарних питань, голова профспілкового комітету, голова студентського наукового товариства, голова студентської ради, начальник відділу кадрів та юрисконсульт.

В університеті проводиться моніторинг дотримання академічної доброчесності шляхом рецензування та перевірки на текстові запозичення. Між університетом та ТОВ Unicheck 01.06.2020 укладено Договір про співпрацю № 01-06 2020 [7]. Студенти ознайомлюються з інструментарієм, який допомагає виявляти плагіат та інші форми академічної недоброчесності.

Завдання зі сприяння дотримання академічної доброчесності виконує постійно діючий дорадчий орган – Група сприяння академічної доброчесності. Згідно з Положенням про

групу сприяння академічній доброчесності УДПУ від 09.08.2022 р. [8] регламентуються завдання та функції даної групи. Загальноуніверситетська група посилає частину своїх повноважень локальним групам, що діють на факультетах або в інституті. Згідно із цим Положенням, створена Група сприяння академічній доброчесності історичного факультету, до складу якої входять: голова, декан, завідувачі кафедр, гаранті ОПП, голова Наукового товариства, голова студентського самоврядування та здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії. Факультетом також розроблено план заходів сприяння академічній доброчесності на 2022/2023 рік [9], під час реалізації яких відбувається популяризація принципів академічній доброчесності.

Ми – Гноєва Катерина та Присяжнюк Юлія, вже давно перетнули екватор навчання на освітньому ступені «Бакалавр». Навчаємось на III та IV курсах історичного факультету Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Беремо участь у різноманітних конференціях, круглих столах, вебінарах, пишемо наукові роботи, статті. Виконуючи такі види діяльності, ми велику увагу приділяємо дотриманню академічній доброчесності та активно сприяємо популяризації її серед студентства нашого факультету.

Пам'ятаємо, як із перших днів навчання нам викладачі власним прикладом, на лекціях та семінарах, показували, як потрібно правильно працювати з історичними джерелами, посилатися на них у рефератах та есе, детально пояснювали вимоги до певних письмових видів наукових робіт. Усе це було чітко прописано і у методичних матеріалах навчальної дисципліни кожного викладача. Правильно, що ще з I курсу навчання нас залучали до реалізації політики академічній доброчесності. Ми знали із самого початку, що потрібно завжди дотримуватись у своїх наукових роботах правил академічного письма. Зараз ми успішно публікуємось, беремо участь у всеукраїнських та міжнародних конференціях, ділимося досвідом із однокласниками та однокурсниками.

Традиційно у нас на історичному факультеті відбуваються зустрічі викладачів зі студентами під час круглих столів, де наголошується на недопустимості академічного плагіату та обговорюються основи академічного письма. На факультеті діє Студентське наукове товариство [10], до якого входимо і ми. Воно залучає студентів до різних форм науково-дослідної роботи та сприяє її популяризації, підтримує усі студентські ініціативи щодо проведення наукових заходів. Часто на його засіданнях обговорюються питання написання курсових та випускних кваліфікаційних робіт, наукових статей, що безпосередньо переплітається із академічною доброчесністю. У ході вирішення цих питань ми керуємося нормами Кодексу академічній доброчесності що діє в університеті [2].

Студентське наукове товариство тісно співпрацює з Студентською радою історичного факультету [11]. На її засіданнях голова наукового товариства Віталій Друганов підіймає питання академічній доброчесності, так як активне студентство має допомагати його поширенню та стати взірцем для інших в дотриманні етичних правил підготовки наукових робіт. Питання дотримання норм академічного письма, що виносяться на розгляд, секретар студентської ради Юлія Присяжнюк фіксує у протоколах. Зазвичай, питанню академічній доброчесності студрада цілеспрямовано приділяє увагу двічі на навчальний рік, на початку кожного семестру. У I семестрі 2022/2023 н. р. студентська рада брала участь у бесіді з I курсом на тему: «Кодекс Честі – основа політики академічній доброчесності в університеті» (протокол № 3 від 23 вересня 2022 р.). Під час зустрічі обговорювали питання як розвивати нові ідеї та займатися науковою діяльністю на засадах чесності, справедливості та відповідальності. Першокурсники залучалися до обговорення Кодексу. У II семестрі також відбулася зустріч із усіма студентами факультету, де у формі круглого столу обговорювалось питання: «Чому так важливо дотримуватися академічній поведінки?» та «Як уникнути плагіату?» (протокол № 11 від 15 лютого 2023 р.).

Студентське наукове товариство також активно співпрацює із Радою молодих науковців університету [12]. 30 листопада 2021 року відбулася зустріч «Академічна доброчесність починається з тебе» [13], де голова ради Анна Шауренко висвітлила сутність поняття академічній доброчесності та правила, яких мають дотримуватися учасники

освітнього процесу під час наукової діяльності. У нас ця тема викликала зацікавлення та активну дискусію, а найголовніше – розуміння, що дотримання академічної доброчесності є запорукою якісної освіти.

У 2022 році ми були активними учасниками освітнього онлайн-курсу «УОУніверситет» [14]. Він був розроблений та підготовлений Офісом доброчесності Національного агентства з питань запобігання корупції спільно з Українською асоціацією студентів. Його програма складалася з двох модулів: перший – «Я студент: що дає цей статус?» та другий – «Студентське самоврядування: що це, навіщо, як потрапити?». Пройшовши їх, ми ще більше зуміли розібратися у правах студентів і навчилися методів їх відстоювання. Найбільше сподобався розгляд питання про плагіат та академічну культуру, у якому висвітлювались актуальні питання академічної доброчесності що, турбують сучасну наукову спільноту.

На факультеті проводяться тематичні зустрічі гарантів ОПП, ОНП та керівника Групи сприяння академічній доброчесності зі здобувачами вищої освіти. Так, 20 березня 2023 р. відбулася зустріч голови Групи сприяння академічній доброчесності історичного факультету професорки Ірини Кривошеї зі здобувачами освіти першого (3 і 4 курси), другого та третього рівнів вищої освіти [15]. Голова групи поінформувала присутніх про реалізацію підтримки академічної доброчесності в Україні та в університеті.

Серед студентів щосеместрово здійснюється анкетування за допомогою Google форм щодо дотримання академічної доброчесності під час реалізації освітньо-професійної програми [16]. Ми там відповідаємо на питання: чи інформують нас науково-педагогічні працівники про процедури дотримання академічної доброчесності, чи відома нам сутність поняття «плагіат» та можливі ризики, які з ним пов'язані, чи відомо нам про використання в університеті програмного забезпечення для автоматичного виявлення плагіату у студентських роботах, чи застосовуються в університеті заходи проти студентів, в роботах яких виявлено елементи плагіату. Під час проходження анкетування ми також здійснюємо ранжування заходів, які використовуються університетом при виявленні плагіату у студентських роботах і вказуємо ресурси та процедури, які особисто використовуємо у процесі написання наукових робіт.

Над удосконаленням своїх навичок з питань академічної доброчесності активно працюють і науково-педагогічні працівники факультету. Так, у рамках вивчення українського і зарубіжного досвіду щодо реалізації академічної доброчесності в освітньому середовищі, з 27 червня по 5 серпня 2022 року проходило наукове онлайн-стажування для освітян «Академічна доброчесність», організоване українсько-польською фундацією «Інститут Міжнародної Академічної і Наукової Співпраці» (IIASC) на базі Вищого Семінаріуму Духовного університету UKSW (Варшава). По закінченню стажування до двадцяти осіб з факультету отримали сертифікати.

Представлення інформації про проведенні заходи з формування культури академічної доброчесності висвітлюється на офіційному сайті факультету [17] та в соцмережах.

Висновки. Отже, уся наукова спільнота історичного факультету УДПУ імені Павла Тичини активно долучається до популяризації академічної доброчесності серед студентів та науково-педагогічних працівників. Багато що вже зроблено, а багато що ще у планах. На даний час на ОНП 032 Історія та археологія читається дисципліна «Інтелектуальна власність та академічна доброчесність», яка популяризує академічну доброчесність серед аспірантів. А на майбутнє планується введення подібної дисципліни і для ОС «Бакалавр», щоб з першого курсу більш поглиблено формувати в студентів розуміння основних принципів і базових навичок академічного письма та запобігти низькій якості наукових робіт.

Академічна доброчесність дозволяє нашій системі освіти залишатися дієвою, такою що справді дає знання та формує навички, а не лише документи про здобуття освіти. Вона є орієнтиром для досягнення успіху у майбутній нашій науково-педагогічній діяльності та виступає дієвим інструментом забезпечення якості освіти у закладах освіти [18].

Список літератури:

1. Сорокіна Н. Г., Артюхов А. Є., Дегтярьова І. О. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: колективна монографія. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
2. Кодекс академічної доброчесності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Нова редакція). Умань, 2021. URL: <http://surl.li/egxlb>
3. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (Нова редакція). Умань, 2021. URL: <http://surl.li/fvmoj>
4. Порядок перевірки дисертаційних робіт на академічний плагіат, поданих до розгляду в спеціалізовані вчені ради Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (нова редакція). Умань, 2021. URL: <http://surl.li/fvcyb>
5. Офіційний сайт Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. URL: <https://udpu.edu.ua/>
6. Про затвердження складу Комісії з питань академічної доброчесності на 2022 – 2023 н. р. Наказ № 1087 о/д від 15.09.2022. URL: <http://surl.li/fvcyu>
7. Договір про співпрацю № 01-06 2020. Київ, 2020. URL: <http://surl.li/fvcze>
8. Положення про групу сприяння академічній доброчесності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Протокол № 1 від 09.08.2022. URL: <http://surl.li/emvgn>
9. Заходи сприяння академічній доброчесності на історичному факультеті на 2022/2023 н. р. URL: <http://surl.li/fvdad>
10. Склад студентського наукового товариства історичного факультету. 2022/2023 н. р. URL: <http://surl.li/fuejr>
11. Керівництво студентської ради історичного факультету. 2022/2023 н. р. URL: <http://surl.li/fueyz>
12. Рада молодих науковців історичного факультету. 2022/2023 н. р. URL: <http://surl.li/famal>
13. Академічна доброчесність починається з тебе. 30 листопада 2021 р. URL: <http://surl.li/funrx>
14. Базовий курс для студентів «YOUніверситет». Національне агентство з питань запобігання корупції. URL: <http://surl.li/funks>
15. Зустріч голови Групи сприяння академічній доброчесності історичного факультету із здобувачами освіти. 20 березня 2023 р. URL: <http://surl.li/fvdcj>
16. Анкета для студентів щодо дотримання академічної доброчесності під час реалізації освітньо-професійної програми. URL: <http://surl.li/fuocx>
17. Офіційний сайт історичного факультету Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. URL: <https://history.udpu.edu.ua/>
18. Артёмов П., Пак І. Академічна нечесність як елемент академічної культури українського студентства: результати емпіричних досліджень. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». 2017. № 37. С. 234 – 240.